

۲۰۱۹/۰۱/۲۰

محمد هدایت

جایگاه همسایگان در پروسه صلح افغانستان

در این روزها از هر سو ندای صلح طلبی بلند شده و کشورهای مختلف به خصوص همسایگان علاقمندی شدید به پروسه صلح پیدا کرده اند. این علاقمندی زمانی شدت یافت که زلمی خلیلزاد نماینده خاص ایالات متحده در امور صلح افغانستان در این عرصه فعال شده و تا کنون چهار بار به منطقه سفر کرده و تقریباً با تمام کشورهای همسایه به امور افغانستان و یا ذینفع به حساب می آیند، مذاکره کرد. تقریباً اکثر کشورهای منطقه اعلان آمادگی کرده اند که میزبان نشست های صلح افغانستان باشند و نقش خود را در این پروسه مهم به اثبات برسانند. در آخرین مورد ترکیه نیز خواسته است تا از قافله عقب نماند و اعلان کرده که در ماه های آینده میزبان یک اجلاس مهم در باره صلح افغانستان خواهد بود.

آن چه در این میان برای افغانستان مهم است و باید همواره با دیده تردید بدان نگریسته شود، نقش همسایگان در پروسه صلح افغانستان است. این تردید باید در باره دو همسایه غربی و جنوبی افغانستان بیش از دیگر کشورها باشد. واقعیت این است که پاکستان و ایران دو کشوری هستند که سال ها از نزدیک با مسایل افغانستان درگیر بوده و منافع آن دو بیش از هر کشور دیگر با سرنوشت ما و قضایای افغانستان گره خورده است. به هیچوجه نمی توان مثلاً برای کشورهای چینی چون تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان و یا حتی چین به عنوان همسایه افغانستان نقش اصلی در قضایای کشور قایل شد. چرا که این کشورها کمتر با مسایل افغانستان درگیر بوده و مسایل ما با آن ها کمتر ربط پیدا می کند.

دو کشور پاکستان و ایران در سال های اشغال افغانستان ضمن حمایت و تجهیز گروه های مجاهدین که بر ضد حکومت دست نشاندۀ شوروی مبارزه می کرده اند، پذیرای میلیون ها آواره و مهاجر نیز بوده اند. این میزبانی تا کنون نیز ادامه دارد. این دو کشور مسایل تاریخی و اختلافات سرحدی و نیز مسایلی بر سر آب های کشور نیز با افغانستان دارند. به عبارت دیگر هر گونه تغییرات در افغانستان مستقیم بر سرنوشت دو کشور ایران و پاکستان اثر می گذارد.

از همین رو این دو کشور چنانکه در سال های گذشته همواره در قبال افغانستان فعال بوده اند، به تازگی در روش صلح کشور نیز فعال شده اند و هر یک از مسولان این کشورها به طرز مداخله جویانه نیز سخن می گویند. آنها نمی توانند نیات سیاسی و ارتباطات استخباراتی خویش با گروه های تروریستی را پنهان کنند و گاهی چنان سخن می گویند که گویا عصر ما، عصر استعمار است و افغانستان مستعمره آنها. به همین خاطر وزیر خارجه ایران در هفته گذشته گفت که آینده افغانستان بدون حضور طالبان ممکن نیست رقم بخورد. همچنین برخی از مسولان پاکستانی نیز در هفته های اخیر ارشاداتی برای دولت و مردم افغانستان داشته اند. اما برخلاف ایران،

پاکستان بیش از آن که در سیاست اعلامی خود علیه افغانستان سخن می‌گویند، عمل خلاف مصالح و منافع ملی افغانستان انجام می‌دهند. این کشورها سال‌ها است که مامنی برای تروریست‌ها شده و تقریباً تمام اکمالات جنگی طالبان و گروه‌های افراطی مثل شبکه حقانی، القاعده و در این اواخر گروه داعش از این کشور صورت می‌گیرد و تمام نقشه‌های عملیات‌های انتحاری در خاک این کشور تهیه و در افغانستان اجرا می‌گردد.

همسایگان افغانستان باید بدانند که افغانستان مثل دوران شوروی، کشوری تحت اشغال نیست. در طی دو دهه اخیر سه دور انتخابات ریاست جمهوری و سه دور انتخابات پارلمانی در افغانستان صورت گرفته است. افغانستان دارای قانون اساسی مشخص و نیز دارای یک حکومت منتخب است. به همین خاطر در عرصه بین‌المللی تنها شخصیت حقوقی که از مردم افغانستان نمایندگی می‌کند، دولت افغانستان است. بنابراین هر گونه تصمیم در باره سرنوشت و آینده افغانستان باید با حضور دولت افغانستان صورت گیرد. طالبان و یا هر گروه دیگری که مستقیماً رو در روی مردم افغانستان و به نفع بیگانه جنگ می‌کنند، نمیتوانند از مردم افغانستان نمایندگی کنند و یا صلاحیت تصمیم‌گیری در باره آینده کشور داشته باشند.

هم قوانین بین‌المللی و هم نزاکت‌های همسایگی و هم منافع کشورهای منطقه ایجاب می‌کند که هرگونه مذاکره و گفتگوی سیاسی در باره آینده افغانستان باید با حضور نمایندگان افغانستان و دولت افغانستان صورت گیرد. در غیر آن صورت بدیهی است که هرگونه گفتگو، دعوت از گروه‌های تروریستی به پایتخت‌های کشورهای همسایه، هرگونه امضای توافقنامه با این گروه‌ها و هر نوع رابطه پیدا و پنهان با این گروه‌ها، در تضاد با منافع ملی افغانستان و به مثابه نادیده انگاشتن مبارزات شجاعانه مردم افغانستان در مبارزه با تروریسم بین‌المللی است. بهتر آن است که همسایگان جایگاه خود را در پروسه صلح افغانستان نیز در حدود چارچوب‌های قوانین بین‌المللی و بر اساس حفظ مناسبات همسایگی و اشتراکات تاریخی و فرهنگی با افغانستان و بر اساس منافع کشورهای منطقه تعریف کنند. در غیر آن صورت تمام فعل و انفعالات گذشته به مثابه دخالت در امور افغانستان و اقدام علیه امنیت ملی کشور ما به حساب می‌آید.